

MAHATMA GANDİ
SEVGİ DÜNYADAKİ
EN İNCELİKLİ
GÜÇTÜR

GAMZE İYEM

DESTEK YAYINLARI: 1296
BİYOGRAFİ: 15

**GAMZE İYEM / MAHATMA GANDİ
SEVGİ, DÜNYADAKİ EN İNCELİKLİ GÜÇTÜR**

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumaliođlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergöl
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Haziran 2020
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-886-2

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

“MUSTAFA KEMAL
İNGİLİZLERİ YENİNCEYE
KADAR TANRI’YI DA
İNGİLİZ SANIYORDUM.”

MAHATMA
GANDİ

SEVGİ
DÜNYADAKİ
EN İNCELİKLİ
GÜÇTÜR

GAMZE İYEM

Önsöz

Mucizelere inanmak kolaydır. Zor olan, mucizenin ete kemiğe bürünmüş olanlarını anlamaktır. Mucizeler insanüstü bir varlığa adandığında kulağa eğlenceli bile gelir. Özne insan olduğunda ise pek eğlenceli değildir, beraberinde binlerce zorluk getirir. İmkânsızlık kelimesi bütün ağırlığıyla bedenlerimizin üzerine çöker. Ancak tüm imkânsızlık algısına rağmen, insanlık tarihi boyunca dünyayı yeniden şekillendirmek amacıyla yola çıkanlar olmuştur. Sayıları azdır ama tarih, onların şanlı hikâyeleriyle anlam kazanır. Onları yakından tanıdıkça, imkânsız sandıklarımızı kıran mucizevi varlıklarına duyduğumuz şaşkınlık artar. Aklımız, başlarından geçenleri anlamakta zorlanır.

Huzur veren bir inanç hikâyelerinden yükselir ve yaşamımıza uzanır. Deneyimleri, bakış açıları ve bugüne uzanan öğretileri bize güç aşılar. İşte Mahatma Gandhi de, gerçek mucizenin insanın kendisi olduğunun ispatıymışçasına yeryüzünde adımlamış en özel insanlardan biridir.

Mucizeleri yaratan insanların ortak bir görüşü vardır: Mucize diye bir şey yoktur. Onlar sadece bitmek tükenmek nedir bilmeyen bir çalışkanlığa inanırlar. Onlara göre; her insanın veya her milletin başarıya ulaşabileceği ideale giden tek yol, inandığın yolda durmaksızın çalışmaktır.

Gandi de çalışkanlığıyla hayatını bütünleştiren, geride bıraktığımız yüzyıla damgasını vuran en önemli kişilerden biridir. Hindistan'ı sömürgecilikten kurtaran hareketin siyasi lideri, insanlara insanlığını hatırlatan bir peygamber veya derinlere gömülen manevi değerlerimizi canlandıran bir mesih olarak tanımlanır birçok kitapta. Belki de o tüm bu özelliklerin hepsi ya da hiç-biridir. Eminim ki kendisine sorma imkânımız olsaydı, bu tanımların hiçbiri olduğunu, sadece insan olduğunu söyleyecektir. O halde ben de onun için kendi kabulüne uyacak bir tanım yapmak isterim. Gandi, bilginin ve sevginin yayılması için çabalayan bir insandır.

O asla bir siyasi figür değildir. Ne sağcıdır ne de solcu. O, tüm insanlığın ortak paydası olan sevginin tarafındadır. Yoksulların savunulması, şiddetsizlik, merhamet, iyilik ve yetinmeyi bilmek gibi insan olmanın özünde var olan kıymetli özellikleri temsil eder.

Peki bu özellikler insan olmanın özünde var ise, Gandi'de de olduğu için onu özel kılan nedir?

Cesaret ve eylem...

Gandi'yi farklı kılan, doğru olduğuna inandıklarına karşı sonsuz bağlılık, koşulsuz cesaret ve harekete geçme

konusundaki korkusuzluğudur. Tüm bunlar toplandı-ğında, üç yüz milyon Hindistanlıyı ayağa kaldıran, İngiliz İmparatorluğu'na karşı yapılmış en büyük kitlesel hareketin lideri doğmuştur.

Gandi, amaçları için yaşayanların gereksinim duyduğu en gerçek ve samimi cesaretin temsilcisidir. Onun sesi; ezici çoğunluğu susturan siyasi sisteme ve halkı geleceksiz bırakan ekonomik yaptırımlara meydan okumak için yükselir. Kişinin, insanlık için kendinden fedakârlık etmesi gerektiği görüşünü ortaya atmış ve bunu kendi motivasyonunun en önemli öğretisi olarak uygulamıştır.

Şanslıyız ki tüm bu öğretilerini, ilkelerini, amaçlarını, tecrübelerini ve her şeyden öte yöntemlerini kapsamlı bir biçimde yazıya dökmüştür. Her biri yaklaşık beş yüzer sayfalık, yüz ciltlik bir külliyatın sahibidir.

Sadece yaşadığı çağı değiştirmekle kalmamış, kendisini gelecek kuşaklar için de hakikat yolunda edindiği sayısız deneyimleri aktarmaya adanmıştır.

Kaleme aldığı metinleri okuyarak hem kıymetli hem de mütevazı, sonsuz bir işbirliğinden yararlanmaya davet eder herkesi...

Gandi, yeryüzünde baskı gören insanlara mücadele etmeleri yolunda yeni bir silah icat etmiştir:

Sevgi.

Gandi'ye göre, şiddet barındıran hiçbir toplumsal yöntem kabul edilemez. Çünkü bu yöntemler en asil amaçları bile kirletir. Doğruluk, hoşgörü, fedakârlık,

sevgi ve zulme karşı şiddet içermeyen direnme kavramları bir kişi için başarılı bir hayatın özü olduğu kadar, toplum için de ideal yönetimin özüdür diye düşünür. Onu lider yapan gelişmeler de bu düşüncelerinden sonra kendiliğinden gelişir. Öğretilerinin önemini ve faydasını deneyimleyen Hintliler, onu ülkelerinin geleceğini için liderliğe taşımışlardır.

Önceki liderler, İngilizce bir ideal belirlemişlerdi Hindistan için. Gandhi'nin dili ise, sevgi dili olmuştur.

Hindistan'ı adım adım gezerek, kendini yalnız hissedemiyen milyonlarca insanın kapısını çalar. Hindistan halkının gördüğü şey bir liderden fazlasıdır. Hem kendi dillerini konuşuyor hem de kendileri gibi giyiniyordur. Doğru olan kişi sonunda gelmiştir, hem de kitaplardan alıntı değildir.

Gandhi'nin kurtuluşun yolunu dinde ve Hint kültüründe aramaya dair yolculuğu işte böyle başlar. Onun yönteminde; her ulus ve her sınıf ülkesine sadık kalmalı, elindekilerle yetinmeyi bilmeli ve geleneklerinden ilham alarak gelişimi hedeflemelidir. Onun sivil itaatsizlik ya da medeni itaatsizlik adını verdiği şey; materyalist medeniyetlere, onlarla birlikte gelen açgözlülüğe ve güçsüzlerin sömürülmesine karşı bir mücadeledir.

O, bir kimse için olanaklı olanın herkes için olanaklı olacağına inananlardandır. Bu yüzden tecrübelerini kapalı kapılar ardında değil göz önünde yaşar. Düşüncelerini de yazılılarıyla gününe ve yarınlarına aktarmak için çabalar.

Yorulmaz bir eylemci olarak, bilgeliği ve öğrenmeyi, sadelik ve nezaketle birleştirir. Tüm bunların toplamında Gandhi yalnızca hayran olunacak bir lider değildir, eylem insanı, reformcu, devrimci ve her şeyden önce bir düşünürdür. Sağlıktan politikaya, beslenmeden ekonomiye birçok konuda metinler yazmıştır. Aralarında çok önemli isimlerin de bulunduğu binlerce insana esin kaynağı olmuştur.

Gandhi şiddetten nefret eder ama korkaklıktan daha da çok nefret eder. Şiddetsizliğin, her zaman şiddetten daha büyük bir cesaret gerektirdiğine inanır. Gerçekten de öyledir.

Bir düşünün, size silahla saldıran birine karşı koymak için arayacağınız ilk şey yine bir silah olurdu değil mi? Kendinizi savunmak için saldırıya geçme ihtiyacı hissedersiniz, ki bu da doğaldır. Elinizde bir silah varsa bu sizi güçlü hissettirir ve cesaret verir. Ancak size silahla saldıran birine karşı elinizde hiçbir savunma ya da saldırı aracınız yoksa korkunuz artar. Bu eşitsizliğe karşı bedeninizle saldırıya geçmeye kolay kolay cesaret edemezsiniz. İşte Gandhi bu karşılaşmanın her zaman ikinci örneğini yaşar. Silahlara karşı silahsızdır. Üstelik bu bilinçli bir tercihtir, ona silah uzatıldığında bile almaz. Şiddeti, şiddetsizlikle yenebileceğine dair cesareti de vardır inancı da...

Hikâyesini duyduğunuzda kulağınıza ütöpik gelecektir belki. Ama Gandhi hepimiz kadar gerçektir. Onun şiddetsizlik öğretisi zalimlerden kaçmak için değildir,

bu bir saldırı yöntemidir. Şiddeti, şiddetsizlik sunarak yenme yöntemini keşfeder. Bu tercihi de kuşkusuz ki zararlı, kan döken, adaletsiz bir kazancı reddetmesinden ileri gelir.

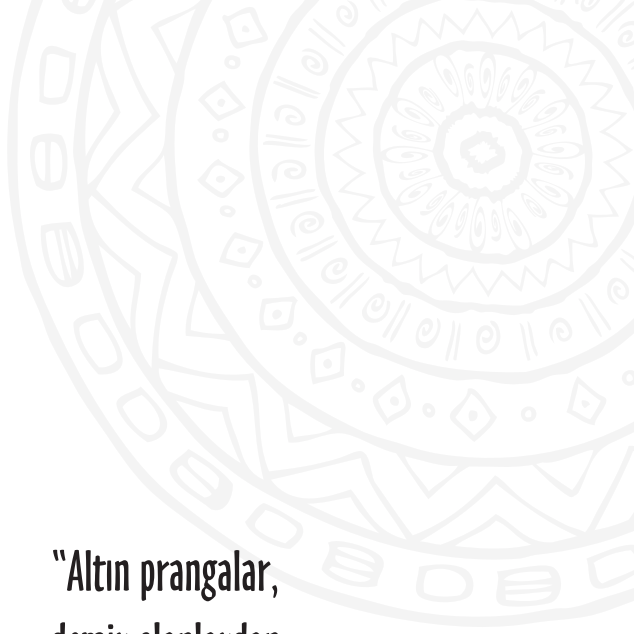
Yaklaşık yüz yıldır hakkında binlerce kitap yazılmış olmasının sebebi, Gandhi'nin mücadeleyi kazanmış olmasıdır.

Bazı insanlar bir amaç için yaşar, hayatı boyunca o amacın peşinden koşar ve varoluşunu da o amaca adar. Amacı uğruna göze aldıklarının hikâyesi de öz yaşamının ta kendisidir.

Bu kitap, Gandhi'nin öz yaşamıyla ilgili değildir sadece. Hayatta olduğu sürece yapmaya çalıştıklarının bir versiyonu, sevgi dilinin yeni bir çağda yeni insanlara ulaştırmak için hazırlanmış bir örneğidir. Kısacası, onun bugüne uzanan sesidir.

Yankı bulabilmesi dileğiyle...

Gamze İyem

**“Altın prangalar,
demir olanlardan
daha çok
canınızı yakar.”**

– Mahatma Gandhi

-I-

*“Ben kimseden beni izlemesini istemiyorum.
Herkes kendi içindeki sesi takip etsin yeter.”*

– Mahatma Gandhi

Resmi adıyla Mohandas Karamçand Gandhi, 2 Ekim 1869 tarihinde Hindistan'ın Gujarat Eyaleti'ne bağlı olan Porbandar şehrinin bir sahil kasabasında dünyaya geldi. Hindistan o tarihte de, üç yüz milyon nüfusuyla dünyanın en kalabalık ülkelerinden biriydi. Bakkal dükânı işleterek geçimlerini sağlayan bir Hindu ailesi olan Karamçand ve Putlibai çiftinin, altı çocuğunun en küçüğüdü.

Gandi dünyaya gelmeden on bir yıl önce, onun doğduğu kasaba da dahil tüm Hindistan, Pakistan ve Bangladeş'i kapsayan topraklar üzerinde İngilizler sömürge hükümdarlığı kurmuştu. Gandhi de İngiliz kraliyet ailesi

yönetiminde olan ve “Britanya Hindistan’ı” olarak adlandırılan sömürgecilik yönetimine çıplak ayakla doğmuş binlerce yoksul ailenin çocuklarından biriydi.

On yaşına geldiğinde, babası konsey üyesi olup İngiliz prensi ile Porbandar şehrinin valisi arasında irtibat subayı olarak görev yapmaya başladı. Daha sade bir tabirle, siyasi ajan oldu. Bu görev sebebiyle evleri birçok defa kuşatma altına alındı, baba Karamçand birkaç defa tutuklandı. Ancak iyi para kazanıyordu. Tüm bu sıkıntılara rağmen her defasında ailesini daha iyi şartlarda yaşatabilmek için ajanlık görevini sürdürmeye devam etti. Bir süre sonra, Hindistan sömürmesine bağlı birçok ulus devletin anlaşmazlıklarında görev yapan Rajasthani Mahkemesi’nde arabuluculuk görevine başladı. Bu görev onun sevilen bir siyasi kişilik olmasını sağladı.

Gandhi, babasının özveriye dayalı siyasi kariyerini hayranlıkla izliyordu. Henüz küçüktü ama babasının her adımını inceleyen, eylemlerini çözümleyen ve gözlemledikleri sayesinde kendi kişisel hayatıyla da ilgili çıkarımlar yapabilen, tek başına akıl yürütebilen yetenekli bir çocuktü. Babası onun için ajanlık yapacak kadar cesur yürekli, sorunları çözme konusunda akılcı ve siyasi bilgeliğiyle sosyal liderliğin güzel bir örneği idi. Ayrıca, babasının bu kariyeri tamamen kendi çabası ve yeteneğinin ürünüydü. Ne de olsa hiçbir eğitim hayatı olmamıştı. Tüm başarısı karakterindeki atılganlığından, gözlem ve tecrübelerini iyice süzgeçten geçirmesinden, insan ilişkilerindeki ilkeli duruşundan, hizmet ettiği kişi

ve kurumlara duyduğu derin saygı ve sevgiden geliyordu. Açgözlü bir adam da olmamıştı hiçbir zaman. Ailesine iyi bir yaşam sunmaktan öte kişisel bir servet elde etme gayretine düşmemişti. Yaşam şekliyle, oğlu Gandhi için mükemmel bir öğretmen sayılırdı.

Annesi Putlibai, babasının dördüncü eşiydi ve kocasından yirmi beş yaş küçüktü. O da hiç eğitim görmemişti. Ancak eşinin aksine siyasete ilgisi oldukça zayıftı ve fazlasıyla dinine bağlıydı. Tapınaklardaki ayinlere düzenli olarak katılır, adaklar adar, oruç tutar, yeminler eder ve bunlara istisnasız uyardı. İnançları gereği vejetaryendi. Eşinin aksine siyasi mücadelenin dışında, manevi değerlerine sadık, sevgiyi hayatının temel prensibi yapmış bir kadındı.

İşte Gandhi'nin karakteri bu iki zıtlık arasındaki denge içinde büyürken inşa olacaktı. Annesinin sakinliği ile babasının liderliği arasından süzülecek, yıllar sonra literatüre "pasif direniş" olarak geçecek, hem sakin hem de sisteme boyun eğmeyen güçlü bir eylemin efsaneleşen önderi olarak anılacaktı.

Bir direnişten söz ederken "pasif" kelimesinin kullanılıyor olması tuhaf gelebilir kuşkusuz. Bu Gandhi'nin pasif bir karakter olduğu anlamına gelmemelidir.

Gandhi, durmak nedir, bitkinlik nedir bilmez. Yorulmaz. Vazgeçmez... Direnişindeki "pasif" detay, onun saldırgan olmaması, kazanmak için kan dökmeyi seçmemesidir.

Gandi'nin yürüttüğü direniş fiili eylem olarak durandır belki ama bu direniş sevgi, inanç ve bağlılık gibi daha kuvvetli manevi değerlerin hayat bulmasında ve fark yaratmasında kendini aktif şekilde gösterecektir.

Gandi, ilkokulu Porbandar'daki bir kasabada tamamladı. Açıkçası çok da başarılı bir öğrenci sayılmazdı. Ayrıca ileri derecede utangaçtı ve o yıllarda neredeyse hiç arkadaşı olmadı. Derslerine karşı epey ilgisizdi. Ancak annesini ziyaret eden Hindu ve Müslüman kadınların aralarında yaptıkları dini meselelerle ilgili sohbetleri ve tartışmaları dikkatle dinlerdi.

Ailenin en küçük ferdi olarak bu sohbetlerde ona yorum yapma ve konuşma hakkı düşmese de, her sohbetin ruhen içindeydi. Zihnine bütün dini öğretileri o günlerde kaydetmeye başlamıştı.

Babası saygı gören bir siyasi figür olduğu için evlerinde sık sık akşam toplantıları gerçekleştirilirdi. Bu toplantılara babasının arabuluculuk yaptığı mahkemenin hukukçuları da katılırdı. Kasabada yaşayan insanlar da olup biteni öğrenmek için evlerine gelirlerdi. Toplantıların temel konusu devletle ilgili sorunlar ve yerel anlaşmazlıklar olurdu çoğunlukla.

Gandi, evdeki siyasi toplantıların da sabit bir dinleyicisiydi. Dersleriyle ilgili olmamasına rağmen, ülke meseleleriyle yakından ilgiliydi. Hatta duyduklarından sonra yaşadığı üzüntü yüzünden yatağına girince ağlardı.

1881 yılında Rajkot şehrinde lise eğitimine başladı. Lise yıllarında nispeten daha başarılıydı. Fiziksel olarak zayıf, kısa boylu ve çelimsizdi. Okulunda önemsenen spor faaliyetlerinde başarı gösteremiyordu ama kendince bir aktivite edinmişti ve sık sık uzun yürüyüşlere çıkıyordu.

Çocukluk yıllarının utangaçlığından biraz olsun sıyrılmış, kendine arkadaşlar edinmişti. Arkadaşları ona birçok ilginç deneyimler yaşatıyordu. Genelev ziyareti, tütün kullanımı ve hırsızlık gibi...

Gandi, ilerleyen yıllarda sınırları aşan bu davranışlarının hiçbirinden pişmanlık duymadığını söyleyecekti. İnsan aklının ihtiraslarına yenilmişti ve henüz bunları yönetmeyi bilmediği bir yaşta olduğu için yaptıkları birer kusur sayılmamalıydı. İnsanın doğasından gelen olağan bir sonuçtu. Önemli olan, bile isteye yapılan hatalardır diye düşünecekti.

Lise yıllarıyla ilgili tek pişmanlığı, arkadaşlarının ısrarıyla et yemesiydi. Çünkü annesi ona neden vejetaryen beslendiklerini, dinlerinin bunu neden önemli ve gerekli kıldığını defalarca anlatmıştı. Arkadaşları ise, vejetaryen beslenmenin Hinduları güçsüzleştirdiğini, buna karşılık et içeren besinler tüketen İngilizlerin Hindistan'ı yönetecek gücü et sayesinde elde ettiklerini iddia etmişlerdi. Koyu bir vatansever olduğu için, bu iddiaya kolayca ikna olmuştu Gandhi ve birkaç defa et yemişti.

Yıllar sonra vicdan azabı çektiğini itiraf edeceği konu et yemiş olması ve dini beslenme kurallarını ihlal etmesi değil, bu durumu annesinden gizlemenin verdiği derin utanç olacaktı. Koyu bir dindar değildi lise yıllarında, dini kurallarına katı bir biçimde bağlanma derdi de yoktu. Gandhi için baskın olan tek gerçek annesini çok sevmesiydi.

1883 yılında, henüz on üç yaşındayken, görücü usulüyle Kasturba ile evlendirildi. Kasturba hiç okula gitmemiş bir kız çocuğuydu ama akıllıydı, canlı bir zihni ve keskin bir mizah anlayışı vardı. Evlendiklerinde henüz on üç yaşındaydı.

Görücü usulü evlilikler Hindu kültüründe bir gelenektir. Dini ve ekonomik sebeplerden dolayı önemseniyordu. Birçok aile geçimini güçlkle sağladığı için kız çocukları evlendirilerek bakımları karşı aileye devrediliyordu. Gandhi'nin ailesi, babasının mesleği sebebiyle Hintliler arasında orta düzeyin üzerinde bir sınıfa mensuptu.

Evliliklerinin ilk birkaç yılı büyük bir çatışma içinde geçti. Sonuçta ikisi de çocuktu. Gandhi kendi kurallarına uyması için Kasturba'yı baskılayan taraftı. Kasturba ise kendi iradesini ortaya koymak konusunda sağlam bir kişiliğe sahip olmanın da ötesinde inatçıydı. Bu tecrübe, Gandhi'ye gönüllü itaatin uyumlu bir ilişki için tek geçerli yol olduğunu öğretti. Ömürleri boyunca böyle kavga edemeyeceklerine ve boşanmak Hindu dininde asla kabul görmediğine göre, birbirlerinin fikirlerine gönüllü